

John McMurry

Organická chemie

Vydalo vydavatelství Vysoké školy chemicko-technologické v Praze a VUT Brno – nakladatelství VUTIM 2007.
1176 stran + Dodatky

a rejstřík, cena 1600 Kč + 9 % DPH, 1300 Kč + 9 % DPH – pro studenty VŠCHT Praha.

ISBN 9788021432918 (VUT v Brně)

a ISBN 9788070806371 (VŠCHT Praha).

Knihu lze zakoupit ve velkých knihkupectvích a v prodejně LICHEMA na adrese Technická 3, 166 28 Praha 6. Objednat ji lze i elektronicky na adrese: vydavatelstvi@vscht.cz.

Přední vysokoškolské učitelé, J. Jonas, E. Klinotová, J. Klinot, F. Liška, M. Potáček, J. Svoboda a T. Trnka přeložili učebnici Organic Chemistry (6. vydání z roku 2004) profesora J. McMurryho z Cornell University.

Členění obsahu knihy (31 kapitol) odpovídá pedagogicky osvědčenému sledu výkladu na chemii uhlovodíků, jejich derivátů a o biomolekulách (sacharidy, peptidy, lipidy, heterocykly a nukleové kyseliny). Následují kapitoly o metabolických procesech, o pericyklických reakcích, syntetických polymerech, o názvosloví, odpovědi k úlohám v textu a seznam Nobelových cen za chemii. Páteří učebnice, výborně vytištěné, je názorný výklad mechanismů reakcí jednotlivých skupin sloučenin. Přitom většinou místa, kde dochází k interakci, jsou barevně vy-

značena. V živém textu autor promlouvá k čtenáři a vtahuje ho do řešení úloh, kterých není málo a některé jsou dost obtížné. Autor jakoby narával na svou další knihu s otázkami. Sympatickým doplňkem jsou kapitoly „Chemie a lidská činnost“, s často zajímavými informacemi o přírodních látkách, léčivech a dalších. Při řešení několikastupňových syntéz autor akcentuje retrosyntetický postup. Čtenáři jistě ocení časté zobrazení modelu sloučeniny a převod obrázku na strukturní vzorec. Velký důraz je kladen na aplikaci spektrálních metod i v úlohách. V textu jsou otištěny údaje o výši výroby organických velkoproduktů. Kupodivu chybí zmínka o výrobě nejdůležitějšího aminu – anilinu – katalytickou hydrogenací nitrobenzenu. Světová produkce anilinu je kolem 3 milionů tun ročně, v ČR 150 000 tun. Drobným nedostatkem je absence fyzikálních dat o typických, prakticky důležitých sloučeninách, ale například i výklad o přípravě fenylylhydrazinu a chybí i strukturní vzorce většiny vitaminů.

Učebnice, která se prosadila vedle dalších kvalitních (např. F.A.Carey) a dosáhla šesti vydání, jistě prošla náročnou odbornou kritikou. Přesto, jak píše v předmluvě J. Svoboda, museli překladatelé vynaložit dost práce na úpravu a korektury původních vzorců a otázek. Dále zaslouží ocenění mnohé poznámky překladatelů a údaje o výši organických výrob u nás. Doplňkem textu jsou miniživotopisy autorů. Dlouholetá pedagogická zkušenost mluví ve prospěch „klípků“ jako oživení přednášek. Překladatelé v informaci o profesoru V. Prelogovi připomněli jeho vysokoškolské studium a vědecké začátky v Praze. Přednášející jistě rozšíří svůj výklad např. o J. Liebiga, J. B. A. Dumase, V. Meyera, C.D. Harriesa a o autory narozené v našich zemích. Sem patří Hans Tropsch (Planá u Mariánských Lázní), Zdenko Hans Skraup (Praha), Simon Zeisel (Lomnice u Tišnova), z našich pak Emil Votoček a jeho pokračovatelé. V učebnici chybí informace o adamantanu, možná proto, že původně šlo o čistě evropskou záležitost (S. Landa, R. Lukeš, V. Prelog, R. Schleyer). V textu výborně provedeného překladu, je minimum literárních chyb. Správně je Butenandt (str. 1037), Friedrich Bergius, Hermann Staudinger; H. C. Brown zemřel roku 2004. Název disubstituovaného benzonitrilu (A-6-10) si čtenář oprávi podle znění v textu na předešlé straně.

Překlad vynikající McMurryho učebnice konečně zaplňuje dlouho trvající nedostatek moderního učebního textu. Knihu lze vřele doporučit nejen studentům, ale i všem organickým chemikům.

Miloslav Ferles